



De 'sailing doctors' van de Griekse eilanden

IOANNA FOTIADI, I KATHIMERINI

Het is begin oktober en op Astypálea is de rust weergekeerd. De toeristen zijn vertrokken en het eiland pakt het ritme op dat hoort bij het winterseizoen. Toch staat er iets bijzonders te gebeuren. Iedereen kijkt uit naar de landing van de middagvlucht op vrijdag 3 oktober, met aan boord trouwe supporters van het eiland: de artsen van de vrijwilligersbond *Diyenís Akritas*. Deze organisatie werd opgericht in 2012 en houdt zich bezig met het verlenen van medische zorg aan mensen die pech hebben met de geografische ligging van hun eiland. 'Een initiatief van mijn collega, chirurg Dionysis Koufoudakis, die ervaring had opgedaan met medische hulpacties door heel Griekenland', zegt de huidige president Kyriakí Kallí uit. Ze is als KNO-arts werkzaam in het ziekenhuis van Náfplio en heeft vanaf 2019 de leiding over de bond. 'Vanaf het begin was het onze doelstelling om te voorzien in de behoeften van de bewoners van de *ágoni grammí* (letterlijk: de onvruchtbare lijn, *red.*), de kleine afgelegen eilanden die het moeten stellen zonder regelmatige en betrouwbare bootverbindingen met het vasteland en die geen toegang hebben tot de reguliere gezondheidszorg. 'Daarom hebben we de naam van de beroemde Akritas (letterlijk: grensbewaker, *red.*) gekozen voor onze vereniging, de held van het epos uit de 10e eeuw over de grenswachters van het Byzantijnse rijk.

Samenwerkingsverband

Bij de bond sloten zich voornamelijk zelfstandige artsen aan, werkzaam in diverse specialismen. Vroeger waren het vrienden die elkaar kenden van de medicijnenstudie, maar tegenwoordig wonen en werken ze door heel Griekenland. Rond de doelstelling *Diyenís* hebben zich inmiddels twintig artsen en een overeenkomstig aantal ondersteunende en paramedische professionals geschaard. 'We hebben een psycholoog, ambulancedewerkers, verloskundigen en iemand die de

creatieve activiteiten voor kinderen op zich neemt terwijl de ouders worden onderzocht', vertelt Kyriakí Kallí trots. Vier tot vijf keer per jaar trekken ze de deur van hun praktijk in Athene, Náfplio, Lárissa, Katerini en op It-haka achter zich dicht en vertrekken richting de haven van Piraeus. Vandaar gaat de reis verder langs de route van de *ágoni grammí*, iedereen met zoveel mogelijk apparatuur bij zich: een audiometer, een draagbaar echo-apparaat, een cardiograaf, formaline (voor het nemen van monsters voor een biopsie), enzovoort. Het allerbelangrijkste? De kosten van de expeditie worden door de deelnemers zelf betaald.

Op Astypálea arriveerde het team al in het eerste jaar van zijn bestaan en het zou een hecht samenwerkingsverband worden. 'Tussen 2012 en 2015 waren de omstandigheden op het eiland moeilijk. Er was geen kinderarts of cardioloog. Alle gevallen moesten door een huisarts en een plattelandsarts worden behandeld', herinnert mevrouw Kallí zich. Tegenwoordig zijn de omstandigheden iets verbeterd: er zijn drie gespecialiseerde artsen (een cardioloog, een kinderarts en een huisarts), twee plattelandsartsen en een medisch technoloog die bepaalde beeldvormende testen kan uitvoeren. 'De gezondheidsproblemen die we hier hebben hangen ook samen met het bijzondere karakter van de eilanden', benadrukt ze. 'Veel mensen doen aan duiken, als hobby of professioneel, en belasten daarmee hun oren, met gehoorproblemen als gevolg.' Daarnaast komen ook ziekten van het bewegingsapparaat veel voor, maar ook auto-immuunziekten, die vaak samengaan met orthopedische kwalen. En natuurlijk ontbreken ook de allergieën niet, een bijverschijnsel van het contact met natuur en vegetatie. 'Onze neuroloog bezoekt ook mensen die een beroerte hebben gehad en niet meer kunnen bewegen.' De gemiddelde leeftijd ligt in afgelegen gebieden overigens hoog, doordat de jongeren vertrokken zijn, daarom is er een voortdurende vraag naar gespecialiseerde ouderenzorg.

Worstelen met tekortkomingen en het gebrek aan voorlichting

Het gebrek aan specifieke medische specialismen werd tijdens de lockdown nog erger. Als het voor een eilandbewoner altijd al ingewikkeld was om een medische afspraak te regelen in Athene of het dichtstbijgelegen grote eiland, werd het op dat moment een bijna onmogelijke opdracht, omdat de reis zelf, per schip of vliegtuig, een hoog risico op een coronavirusinfectie met zich meebracht. De belevenis van een jongeman met een onderliggende neurologische aandoening, die het coronavirus opliep en snel achteruitging, staat de bezoekende artsen nog in het geheugen gegrift. 'De specialist heeft hem thuis onderzocht en zag hoe ernstig de situatie was. Zijn saturatie was gedaald tot 80', aldus mevrouw Kallí. 'Hij werd in een Super Puma helikopter naar een ziekenhuis vervoerd en gelukkig heeft hij het overleefd.' De *Diyénides*, zoals de vrijwillige artsen zichzelf graag noemen, zijn dan ook getuige geweest van meer buitengewone gebeurtenissen: hartaanvalen, verkeersongelukken, diabetische coma's. Na meer dan tien jaar houden ze nu rekening met de medische voorgeschiedenis van patiënten, wier vertrouwen ze hebben verdiend met hun consistentie en deskundigheid.

Op de landkaart van *Diyenís* staan nog meer Egeïsche eilanden, die ze bezoeken, afhankelijk van de interesse van elk eiland. De stemming van elke lokale gemeenschap komt op vele manieren tot uiting, zoals op Lipsí, waar de scholieren van het eiland de *Diyénides* verwelkomden met dansen in traditionele kostuums. 'Een andere vaste bestemming die we regelmatig bezoeken, is Andíparos. Daar zijn we veel verwaarloosde gevallen tegengekomen, vooral van gynaecologische aard', aldus voorzitter Kallí. 'Er is een huisarts en een onvermoeibare culturele vereniging op het eiland; zij nemen het initiatief en nodigen ons uit.'

Er werden ook driedaagse medische bezoeken gebracht aan Kimolos, Kea en Kythnos. 'Het stoort mij enorm dat de inwoners



van bijvoorbeeld Kea, dat op een steenworp afstand van Athene ligt, niet over een adequate medische zorg beschikken', aldus Ou-rania Louká, vicevoorzitter van de bond. Ze merkt op dat het niet zelden voorkomt dat 'we anno 2024 ouders op eilanden ontmoeten die geen enkele informatie hebben over het vaccineren van hun kinderen, of vrouwen die na de bevalling geen gynaecologische controles hebben gehad.'

'De eilandbewoner heeft altijd één voet op de boot'

Mevrouw Louká is een patholoog-diabetoloog die op Ithaka woont, waar zij een pionier is in de organisatie van een systeem voor eerstelijnsgezondheidszorg. 'Tien jaar geleden heb ik samen met de huidige burgemeester het initiatief genomen om de Sociale Kliniek van Ithaka op te richten', vertelt de vrouw die momenteel locoburgemeester is. 'Het was de tijd van de economische crisis, de veerverbinding met Kefaloniá en Patra was verbroken en er waren veel niet-gevaccineerde kinderen en onverzekerde volwassenen', herinnert ze zich. 'Toen we de infrastructuur eenmaal hadden opgezet, begon ik te zoeken naar vrijwillige artsen die naar Ithaka wilden komen om de bevolking te onderzoeken. Wij als gemeente zouden dan voor hun huisvesting en eten zorgen.' Zo kwamen we in contact met *Diyenís*. 'Ik deel de onzekerheid van de eilandbewoners, omdat ik op het eiland heb gewoond en mijn kinderen heb opgevoed.' 'Een eilandbewoner

heeft altijd één voet op de boot.' Zo bezoeken de leden van *Diyenís Akritas* Ithaka voortdurend, net als andere mobiele medische eenheden, maar ook mevrouw Louká neemt deel aan de missies naar de Egeïsche eilanden, waarbij ze haar betrokkenheid bij de kwetsbare bevolking van de eilanden omzet in actie. 'Ik keer altijd met een voldaan gevoel terug naar mijn eiland', besluit ze.

De missies van *Diyenís* mogen na drie dagen afgerond zijn, maar hun inzet gaat het hele jaar door. 'We staan open voor alles en iedereen, we vragen om de mening van collega's van andere specialismen, die we niet op het eiland hebben', verzekert cardioloog en hoofd van de kliniek in Astypálea, Nikos Kalovidouris, die naar het eiland is gestuurd wegens het coronavirus. Eerder was hij werkzaam op Kálymnos en Samos. 'Elk jaar

54 leden heeft de vereniging *Diyenís Akritas*, waaronder artsen van alle specialismen, maar ook ambulancemedewerkers, verloskundigen, verpleegkundigen, psychologen en ondersteunend/administratief personeel.

12 jaar geleden is het inmiddels dat de groep voor het eerst in actie kwam, maar sinds 2019, toen de huidige rechtsvorm werd aangenomen, opereert ze als een vrijwilligersorganisatie.

40 missies zijn er tot nu toe uitgevoerd, met als vaste bestemmingen Astypálea, Andíparos en Ithaka en op een meer onregelmatige basis vele andere eilanden.

De voorzitter van de bond, Kyriaki Kallí, zittend in het midden, kijkt glimlachend naar haar collega's die uit alle delen van Griekenland bijeen kwamen voor de fotosessie. | FOTO: THALIA GALANOPOULOU | KATIMERINI

worden er zo'n 10-15 luchtbruggen vanuit Astypálea ingezet voor noodgevallen', legt h uit, 'maar voor de regelmatige monitoring van patiënten hebben we de bijdrage van vrijwilligers nodig, idealiter zelfs vaker, om de twee maanden.'

Het verblijf van *Diyenís* op Astypálea heeft ook zijn aangename pauzes. 'Ik heb onvergetelijke herinneringen aan de karaoke-avond en ook aan het paaslam, dat er gevuld met rijst in de oven wordt bereid', aldus mevrouw Kallí, die al bezig is met het plannen van de volgende missie naar het eiland. 'De dankbaarheid van de bewoners ontroert mij altijd weer. Ze verwelkomen ons bij aankomst en begeleiden ons op zondagavond naar het vliegveld.' In Byzantium hielden de grenswachten zich dus bezig met het bewaken van de grenzen, de uitdaging waar de moderne *Diyénides* voor staan is het creëren van een gevoel van veiligheid bij de bewoners van kleine en geïsoleerde eilanden, zodat ze er blijven wonen. Het verschaffen van kwalitatief goede medische diensten is het meest overtuigende argument. 🙌

Ιωάννα Φωτιάδη, Οι εθελοντές γιατροί που βοηθούν τα πιο απομονωμένα ελληνικά νησιά, Η Καθημερινή, 4-12-2024